యజురారణ్యకే - ప్రవర్గ్య (మన్త్ర) బ్రాహ్మణమ్-2

స్మార్త మిత్ర
for Smartha Purohiths

www.smarthamitra.in Mobilesite for :

ఓమ్

శ్రీకృష్ణయజురారణ్యకే

పఞ్చమః ప్రపాఠకః.

ద్రావిడాస్త్రిఽనుం అష్టమం ప్రపాఠకమాహుః.

ప్రవర్గ్య బ్రాహ్మణమ్.

అనువాకాః. ౧౨ కాణ్డర్షిః సోమః.

శాంతిపాఠః.

ఓమ్. శం నో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శం నస్తపతు సూర్యః....

బ్రహ్మప్రావాదిష్మత న్నోమా హాసీత్ * । ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః ॥

ప్రథమోఽనువాకః.

ప్రవర్గ్యవిధిః.

౧ హరిః ఓమ్ ॥ [1]దేవా వై సత్రమాసత । ఋద్ధిపరిమితం యశస్కా-
మాః । తేఽబ్రువన్ । యన్నః ప్రథమం యశ ఋచ్ఛాత్ । సర్వే-
షాం నస్తత్సహాసదితి । తేషాం కురుక్షేత్రం వేదిరాసీత్ । తస్యై
ఖాణ్డవో దక్షిణార్ధ ఆసీత్ । తూర్ఘ్నముత్తరార్ధః । పరీణజ్జఘనా-
ర్ధః । మరవ ఉత్కరః ॥ ౧ ॥

౨ తేషాం మఖం వైష్ణవం యశ ఆర్ఛత్ । [2]తన్న్యకామయత ।
తేనాపాక్రామత్. । తం దేవా అన్వాయన్ । యశోఽవరురుత్సమా-

---

* చతుర్థప్రపాఠకస్య అంత్యానువాక ఏవ ఏష శాంతిపాఠః.

నాః । తస్మాత్సవ్యాద్గతస్య । సవ్యా ద్ధను రజాయత । దక్షిణా దిషవః ।
తస్మా దిషు ధన్వం పుణ్యజన్మ । యజ్ఞజన్మా హి ॥ ౨ ॥

౩ త మేకగ్ం సన్తమ్ । బహవో నాభ్యధృష్ణువన్ । తస్మా దేక మిషు ధన్వినమ్ । బహవో ఽనిషుధన్వా నాభిధృష్ణువన్తి । [3]సో ఽస్మయత । ఏకం మా సన్తం బహవో నాభ్యధర్షిషు రితి । తస్య సిస్మియాణస్య తేజో ఽపాక్రామత్ । త ద్దేవా ఓషధీషు న్యమృజుః । తే శ్యామాకా అభవన్ । స్మయాకా వై నామైతే ॥ ౩ ॥

౪ త త్స్మయాకానాగ్ం స్మయాకత్వమ్ । తస్మా ద్దీక్షితేనాపిగృహ్య స్మేతవ్యమ్ । తేజసో ధృత్యై । [4]స ధనుః ప్రతిష్కభ్యాతిష్ఠత్ । తా ఉపదీకా అబ్రువ న్వరం వృణామహై । అథ వ ఇమగ్ం రన్ధయామ । యత్ర క్వ చ ఖనామ । త దపో ఽభితృణదామేతి । తస్మా దుపదీకా యత్ర క్వ చ ఖనన్తి । త దపో ఽభితృన్దన్తి ॥ ౪ ॥

౫ వారే వృతగ్గ్ం హ్యాసామ్ । తస్య జ్యా మప్యాదన్ । తస్య ధను ర్విప్రవమాణగ్ం శిర ఉదవర్తయత్ । త ద్ద్యావాపృథివీ అనుప్రావర్తత । య త్ప్రావర్తత । త త్ప్రవర్గ్యస్య ప్రవర్గ్యత్వమ్ । య ద్ఘ్రాం ఇ త్యపతత్ । త ద్ఘర్మస్య ఘర్మత్వమ్ । మహతో వీర్య మపప్త దితి । త న్మహావీరస్య మహావీరత్వమ్ ॥ ౫ ॥

౬ య దస్యాః సమభరన్ । త త్సమ్రాజ్ఞ స్సమ్రాట్త్వమ్ । [5]త గ్గ్ స్తృతం దేవతా స్త్రేధా వ్యగృహ్ణత । అగ్నిః ప్రాతస్సవనమ్ । ఇన్ద్రో మాధ్యన్దినగ్ం సవనమ్ । విశ్వే దేవా స్తృతీయసవనమ్ । తేనా

సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । నాఽఽశిషోఽవారున్ధత । న సువర్గం లోకమభ్యజయన్ । [6]తే దేవా అశ్వినావబ్రువన్ ॥ ౬॥

౭ భిషజౌ వై స్థః । ఇదం యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిధత్త మితి । తావబ్రూతాం వరం వృణావహై । గ్రహ ఏవ నావత్రాపి గృహ్యతా మితి । తాభ్యా మేత మాశ్విన మగృహ్ణన్ । తా వేత ద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రత్యధత్తామ్ । యత్ప్రవర్గ్యః । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । అవాఽఽశిషోఽవారున్ధత । అభి సువర్గం లోక మజయన్ । [7]యత్ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । యజ్ఞస్యైవ తచ్ఛిరః ప్రతిదధాతి । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానః । అవాఽఽశిషో రున్ధే । అభి సువర్గం లోకం జయతి । తస్మాదేష ఆశ్వినప్రవయా ఇవ । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౭॥

ఉత్కరో హ్యేతే, తృన్దన్తి, మహావీరత్వ, మబ్రువ, న్నజయ, న్థస్త చ ॥ ౧॥

ద్వితీయోఽనువాకః.

తై. ఆ. ౪. ౧. అనువాకస్య వినియోగబ్రాహ్మణమ్

౧. [1]సావిత్రం జుహోతి ప్రసూత్యై । [2]చతుర్గృహీతేన జుహోతి । చతుష్పాదః పశవః । పశూనేవావరున్ధే । చతస్రో దిశః । దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి । [3]ఛన్దాꣳసి దేవేభ్యోఽపాక్రామన్ । న వోఽభాగాని హవ్యం వక్ష్యామ ఇతి । తేభ్య ఏత చ్చతుర్గృహీత మధారయన్ । పురోఽనువాక్యాయై యాజ్యాయై ॥ ౮॥

౨ దేవతాయై వషట్కారాయ । యచ్చతుర్గృహీతం జుహోతి । ఛన్దాగ్ంస్యేవ తత్ప్రీణాతి । తాన్యస్య ప్రీతాని దేవేభ్యో హవ్యం వహన్తి । [4]బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । హోతవ్యం దీక్షితస్య గృహా౩ ఇ న హోతవ్యా౩మితి । హవి ర్వై దీక్షితః । యజ్జుహుయాత్ । హవిష్కృతం యజమాన మగ్నౌ ప్రదధ్యాత్ । యన్న జుహుయాత్ ॥ ౯ ॥

౩ [5]యజ్ఞపరు రన్తరియాత్ । యజు రేవ వదేత్ । న హవిష్కృతం యజమాన మగ్నౌ ప్రదధాతి । న యజ్ఞపరు రన్తరేతి । [6]గాయత్రీ ఛన్దాగ్ంస్యత్యమన్యత । తస్యై వషట్కారో ఽభ్యద్రుత్య శిరో ఽచ్ఛినత్ । తస్యై ద్వేధా రసః పరా ఽపతత్ । పృథివీ మర్ధః ప్రావిశత్ । పశూ నర్ధః । యః పృథివీం ప్రావిశత్ ॥ ౧౦ ॥

౪ స ఖదిరో ఽభవత్ । యః పశూన్ । సో ఽజామ్ । యత్ఖాదిర్యభ్రి ర్భవతి । ఛన్దసా మేవ రసేన యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి । [7]యదౌదుమ్బరీ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి । యద్వైణవీ । తేజో వై వేణుః ॥ ౧౧ ॥

౫ తేజసైవ యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి । యద్వైకఙ్కతీ । భా ఏవావరున్ద్ధే । [8]దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యభ్రి మాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినో ర్బాహుభ్యా మిత్యాహ । అశ్వినా హి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై । [9]వజ్ర ఇవ వా ఏషా । యదభ్రిః । అభ్రిరసి నారి రసీత్యాహ శాన్త్యై ॥ ౧౨ ॥

౬ [10]అధ్వరకృ ద్దేవేభ్య ఇత్యాహ । యజ్ఞో వా అధ్వరః । యజ్ఞకృ ద్దేవేభ్య ఇతి వావైతదాహ । [11]ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పత ఇత్యాహ ।

బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరో ఽచ్ఛైతి। [12]ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతి రిత్యాహ।
ప్రేత్యైవ యజ్ఞస్య శిరో ఽచ్ఛైతి। [13]ప్ర దేవ్యేతు సూనృతేత్యాహ।
యజ్ఞో వై సూనృతా। [14]అచ్ఛా వీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధస మిత్యా-
హ ॥ ౧౩ ॥

౭ పాఙ్క్తో హి యజ్ఞః। [15]దేవా యజ్ఞం నయన్తు న ఇత్యాహ।
దేవా నేవ యజ్ఞనియః కురుతే। [16]దేవీ ద్యావాపృథివీ అను మే
మగ్ంసాథా మిత్యాహ। ఆభ్యా మేవానుమతో యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భ-
రతి। [17]ఋధ్యాస మద్య మఖస్య శిర ఇత్యాహ। యజ్ఞో వై మఖః।
ఋధ్యాస మద్య యజ్ఞస్య శిర ఇతి వావైతదాహ। [18]మఖాయ త్వా
మఖస్య త్వా శీర్ష్ణ ఇత్యాహ। నిర్దిశ్యైవైన ద్ధరతి ॥ ౧౪ ॥

౮ ☞[19]త్రిర్ హరతి। త్రయ ఇమే లోకాః। ఏభ్య ఏవ లోకే-
భ్యో యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి। తూష్ణీం చతుర్థగ్ం హరతి। అపరిమితా
దేవ యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి। [20]మృత్ఖనా దగ్రే హరతి। తస్మా న్మృత్ఖనః
కరుణ్యతమః। [21]ఇయత్యగ్ర ఆసీ రిత్యాహ। అస్యా మేవాఛమ్బట్కా-
రం * యజ్ఞస్య శిర స్సమ్భరతి। [22]ఊర్జం వా ఏతగ్ం రసం పృథివ్యా
ఉపదీకా ఉద్దిహన్తి ॥ ౧౫ ॥

౯ య ద్వల్మీకమ్। యద్వల్మీకవపా సమ్భారో భవతి। ఊర్జ మేవ
రసం పృథివ్యా అవరున్ధే। అథో శ్రోత్ర మేవ। శ్రోత్రగ్ం హ్యేత
త్పృథివ్యాః। య ద్వల్మీకః। [23]అబధిరో భవతి। య ఏవం వేద।

* 'అచ్ఛంబట్కారం' క. పుస్తకపాఠః.

[24]ఇన్ద్రో॑ వృత్రాయ వజ్ర॒ ముదయచ్ఛత్ । స యత్రయత్ర పరాక్ర॒-
మత ॥ ౧౬ ॥

౧౦ త న్నాధ్రియత । స పూతీక స్తమ్బే పరాక్రమత । సో ఽధ్రి-
యత । సో ఽబ్రవీత్ । ఊతిం వై మే ధా ఇతి । తదూతీకానా మూతీ-
కత్వమ్ । య దూతీకా భవన్తి । యజ్ఞాయైవోతిం దధతి । [25]అగ్నిజా
అసి ప్రజాపతే రేత ఇత్యాహ । య ఏవరసః పశూ న్ప్రావిశత్ ॥ ౧౭ ॥

౧౧ త మేవావరున్ధే । [26]పఞ్చైతే సంభారా భవన్తి । పాఙ్క్తో
యజ్ఞః । యావా నేవ యజ్ఞః । తస్య శిర స్సమ్భరతి । [27]య ద్గ్రా-
మ్యాణాం పశూనాం చర్మణా సమ్భరేత్ । గ్రామ్యా న్పశూ ఞ్ఛుచాఽ-
ర్పయేత్ । కృష్ణాజినేన సమ్భరతి । ఆరణ్యా నేవ పశూ ఞ్ఛుచాఽ-
ర్పయతి । తస్మా త్సమావత్పశూనాం ప్రజాయమానానామ్ ॥ ౧౮ ॥

౧౨ ఆరణ్యాః పశవః కనీయాꣳసః । శుచా హ్యృతాః । [28]లోమత
స్సమ్భరతి । అతో హ్యస్య మేధ్యమ్ । [29]పరిగృహ్యాఽఽయన్తి । రక్షసా
మపహత్యై । బహవో హరన్తి । అపచితి మేవాస్మి న్దధతి । ఉద్ధతే సిక-
తోపోప్తే పరిశ్రితే నిదధతి శాన్త్యై । [30]మద న్తీభి రుపసృజతి ॥ ౧౯ ॥

౧౩ తేజ ఏవాస్మి న్దధాతి । [31]మధు త్వా మధులా కరోత్వి-
త్యాహ । బ్రహ్మణైవాస్మి న్తేజో దధాతి । [32]య ద్గ్రామ్యాణాం పాత్రా-
ణాం కపాలై స్సꣳసృజేత్ । గ్రామ్యాణి పాత్రాణి శుచాఽర్పయేత్ ।
[33]అర్మకపాలై స్సꣳ సృజతి । ఏతాని వా అనుపజీవనీయాని । తాన్యేవ
శుచాఽర్పయతి । [34]శర్కరాభి స్సꣳసృజతి ధృత్యై । అథో శన్త్వా-
య । [34]అజలోమై స్సꣳ సృజతి । ఏషా వా అగ్నేః ప్రియా

తనూః । యద్రజా । ప్రియయైవైనం తనువా సగ్ంసృజతి । అథో తేజ
సా । [35]కృష్ణాజినస్య లోమభి స్సగ్ంసృజతి । యజ్ఞో వై కృష్ణాజినమ్ ।
యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్ం సగ్ంసృజతి ॥ ౨౦॥

యాజ్యాయై, న జుహ్వయా, దవిశ్త, ద్వేణు, శ్నాన్త్యై, ప్రత్తి-
రాధసమిత్యాహ, హరతి, దిహన్తి, పరాక్రమతా, ఽఽవిశ, త్వజాయ
మానానాగ్ం, సృజతి, శన్నావ్యా, ష్టౌ చ॥ ౨॥

తృతీయోఽనువాకః.

తై-ఆ-౪-౨-౩ అనువాకయోః బ్రాహ్మణమ్.

౧ [1] పరిశ్రితే కరోతి । బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై । న కుర్వన్నభి
ప్రాణ్యాత్ । యత్కుర్వన్నభిప్రాణ్యాత్ । ప్రాణా శుచా ఽర్పయేత్ ।
అపహాయ ప్రాణితి । ప్రాణానాం గోపీథాయ । [3] న ప్రవర్గ్యం చాదిత్యం
చాన్తరేయాత్ । యదన్తరేయాత్ । దుశ్చర్మా స్యాత్ ॥ ౨౧॥

౨ ☞ తస్మాన్నాన్తరాయ్యమ్ । ఆత్మనో గోపీథాయ । [4] వేణునా
కరోతి । తేజో వై వేణుః । తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమర్ధయతి ।
[5]మఖస్య శిరో ఽసీత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । తస్యైతచ్ఛిరః । య
త్ప్రవర్గ్యః ॥ ౨౨॥

3 ☞ తస్మాదేవమాహ । [6] యజ్ఞస్య పదే స్థ ఇత్యాహ । యజ్ఞ-
స్య హ్యేతే పదే । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । [7]గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసా
కరోమీత్యాహ । ఛన్దోభిరేవైనం కరోతి । [8]త్ర్యుద్ధిం కరోతి । త్రయ
ఇమే లోకాః । ఏషాం లోకానామాప్త్యై । [9] ఛన్దోభిః కరోతి ॥ ౨౩॥

४ వీర్యం వై ఛన్దాగ్ంసి। వీర్యేణైవైనం కరోతి। [10]యజుష్టా బిలం కరోతి వ్యావృత్త్యై। [11] ఇయన్తం కరోతి। ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన సంమితమ్। [12] ఇయన్తం కరోతి। యజ్ఞపరుషా సంమితమ్। [13]ఇయన్తం కరోతి। ఏతావద్వై పురుషే వీర్యమ్। వీర్యసంమితమ్॥ ౨౪॥

* [14] అపరిమితం కరోతి। అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై [15] పరిగ్రీవం కరోతి ధృత్యై। [16] సూర్యస్య హరసా శ్రాయేత్యాహ। యథాయజురేవైతత్। [17] ※ అశ్వశకేన ధూపయతి। ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః స-యోనిత్వాయ। [18] వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ। అసౌ వా ఆదిత్యో వృషాఽశ్వః। తస్య ఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్ † ౨౫॥

౬ ఛన్దోభిరేవైనం ధూపయతి। [19] అర్చిషే త్వా శోచిషే త్వేత్యాహ। తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి। [20] వారుణోఽభీద్ధః। మైత్రియోపైతి శాన్త్యై। [21] సిద్ధ్యై త్వేత్యాహ। యథాయజురేవైతత్। [22]దేవస్త్వా సవితోద్వపత్విత్యాహ। సవితృప్రసూత ఏవైనం బ్రహ్మణా దేవతాభిరుద్వపతి। [23] అపద్యమానః పృథివ్యాశా దిశ ఆపృణేత్యాహ॥ ౨౬॥

౭ తస్మాదగ్నిః సర్వా దిశోఽను విభాతి। [24] ఉత్తిష్ఠ బృహన్భవోర్ధ్వస్తిష్ఠ ధ్రువస్త్వమిత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై। [25] ఈశ్వరో వా ఏషోఽన్ధో భవితోః। యః ప్రవర్గ్యమన్వీక్షతే। సూర్యస్య త్వా చక్షుషాఽన్వీక్ష ఇత్యాహ। చక్షుషో గోపీథాయ। [26] ఋజవే త్వా

---

* ౧౭ విభాగమారభ్య. తై. ఆ. ४. ౧. ३౬అనువాకస్య బ్రాహ్మణమితి జ్ఞేయమ్.

† "ఛందాగ్ంసీతి నిష్పత్. క. పుస్తకపాఠః.

సాధ్వీ త్వా సుక్షిత్యై త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ। ఇయం వా ఋజుః। అన్తరిక్షగ్ం సాధు। అసౌ సుక్షితిః॥ ౨౭॥

౮ దిశో భూతిః। ఇమానేవాస్మై లోకాన్కల్పయతి। అథో ప్రతిష్ఠిత్యై। ఇదమహమముమాముష్యాయణం విశా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామీత్యాహ। విశైవైనం పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహతి। [28] విశేతి రాజన్యస్య బ్రూయాత్। విశైవైనం పర్యూహతి। పశుభిరితి వైశ్యస్య। పశుభిరేవైనం పర్యూహతి। [29] అసుర్యం పాత్రమనాచ్ఛృణ్ణమ్॥ ౨౮॥

౯ ఆచ్ఛృణత్తి। దేవత్రాఽకః। [30]అజక్షీరేణాఽఽచ్ఛృణత్తి। పరమం వా ఏతత్పయః। యదజక్షీరమ్। పరమేణైవైనం పయసాఽఽచ్ఛృణత్తి। [31]యజుషా వ్యావృత్త్యై। [32]ఛన్దోభిరాచ్ఛృణత్తి। ఛన్దోభిర్వా ఏష క్రియతే। ఛన్దోభిరేవ ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్తి। [33]ఛృన్ధి వాచమిత్యాహ। వాచమేవావరున్ధే। [34]ఛృన్ధ్యూర్జమిత్యాహ। ఊర్జమేవావరున్ధే। [35]ఛృన్ధి హవిరిత్యాహ। హవిరేవాకః। [36]దేవ పురశ్చర సఘ్యాసం త్వేత్యాహ। యథాయజురేవైతత్॥ ౨౯॥

న్యా, ద్యత్ప్రవర్గ్య, శ్ఛన్దోభిః కరోతి, వీర్యసంమితం, ఛన్దాగ్ంసి నివృత్తృణేత్యాహ, సుక్షితి, రనాచ్ఛృణ్ణం, ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్త్యష్టౌ చ॥ 3॥

చతుర్థోఽనువాకః.

తై. ఆ. ౪.౪,౫. అనువాకామ్నాతప్రైష మన్త్రమహావీరస్థాపన మన్త్రాణాం వినియోగః.

౧ [1]బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామో హోతర్ఘర్మమభిష్టుహీత్యాహ ।
ఏష వా ఏతర్హి బృహస్పతిః । యద్బ్రహ్మా । తస్మా ఏవ ప్రతిప్రోచ్య
ప్రచరతి । ఆత్మనో ఽనార్త్యై । [2]యమాయ త్వా మఖాయ త్వేత్యా-
హ । ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనꣳ సమర్ధయతి ।
[3]మదన్తీభిః ప్రోక్షతి । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి ।

౨ [4]అభిపూర్వం ప్రోక్షతి । అభిపూర్వమేవాస్మిన్తేజో
దధాతి । [5]త్రిః ప్రోక్షతి । త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః । అథో మేధ్యత్వాయ ।
[6]హోతా ఽన్వాహ । రక్షసామపహత్యై । [7]అనవానమ్ । ప్రాణా-
నాꣳ సన్తత్యై । [8]త్రిష్టుభః సతీర్గాయత్రీరివాన్వాహ ॥ 3౧ ॥

3 గాయత్రో హి ప్రాణః । ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి ।
[9]సన్తతమన్వాహ । ప్రాణానామన్నాద్యస్య సన్తత్యై । అథో రక్షసా
మపహత్యై । [10]యత్పరిమితా అనుబ్రూయాత్ । పరిమితమవరున్ధీత ।
అపరిమితా అన్వాహ । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై । [11]శిరో వా ఏతద్య
జ్ఞస్య ॥ 3౨ ॥

౪ యత్ప్రవర్గ్యః । ఊర్గ్ముఞ్జాః । యన్మౌఞ్జో వేదో భవతి । ఊర్జై-
వ యజ్ఞస్య శిరః సమర్ధయతి । [12]ప్రాణాహుతీర్జుహోతి । ప్రాణానేవ
యజమానే దధాతి । [13]సప్త జుహోతి । సప్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః ।
ప్రాణానేవాస్మిన్దధాతి । [14]దేవస్త్వా సవితా మధ్వాఽనక్త్విత్యా-
హ ॥ 33 ॥

౫ ☞ తేజసైవైన మనక్తి । [15]పృథివీం తపస స్త్రాయస్వేతి హి-
రణ్య ముపాస్యతి । అస్యా అనతిదాహాయ । [16]శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ।
యత్ప్రవర్గ్యః । అగ్ని స్సర్వా దేవతాః । ప్రలవా న్నాదీప్యోపాస్యతి ।
దేవతాస్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । [17]అప్రతిశీర్ణాగ్రం భవతి ।
ఏతద్బర్హి ర్హ్యేషః ॥ ౩౪ ॥

౬ [18]అర్చి రసి శోచి రసీత్యాహ । తేజ ఏవాస్మి న్బ్రహ్మవర్చసం
దధాతి । [19]సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసీత్యాహ । మహాన్ హ్యేషః ।
[20]బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ఏతే వావ త ఋత్విజః । యే దర్శపూర్ణమా
సయోః । అథ కథా హోతా యజమానాయాశిష ఆశాస్త ఇతి ।
పురస్తా దాశీః ఖలు వా అన్యో యజ్ఞః । ఉపరిష్టా దాశీ రన్యః ॥౩౫॥

౭ [21]అనాధృష్యా పురస్తా దితి యదేతాని యజూగ్ంష్యాహ । శీర్‌
ష్ణత ఏవ యజ్ఞస్య యజమాన ఆశిషోఽవరున్ధే । [22]ఆయుః పురస్తా దా-
హ । ప్రజాం దక్షిణతః । ప్రాణం పశ్చాత్ । శ్రోత్ర ముత్తరతః ।
విధృతి ముపరిష్టాత్ । ప్రాణా నేవాస్మై సమీచో దధాతి । [23]ఈశ్వరో
వా ఏష దిశోఽనూన్మదితోః । యం దిశోఽను వ్యాస్థాపయన్తి ॥౩౬॥

౮ మనో రశ్వాఽసి భూరిపుత్రేతీమా మభిమృశతి । ఇయం వై
మనో రశ్వా భూరిపుత్రా । అస్యా మేవ ప్రతితిష్ఠ త్యనున్మాదాయ ।
[24] సూపసదా మే భూయా మా మా హిగ్ంసీ రిత్యాహాహిగ్ంసాయై ।
[25] చిత స్థ పరిచిత ఇత్యాహ । అపచితి మేవాస్మి న్దధాతి । [26] శిరో
వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః ।
తస్య మరుతో రశ్మయః ॥ ౩౭ ॥

౯ [27] స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వేత్యాహ। అముమేవాదిత్యగ్ం
రశ్మిభిః పర్యూహతి । తస్మాదసావాదిత్యో ఽముష్మిన్ లోకే రశ్మిభిః
పర్యూఢః । తస్మాద్రాజా విశా పర్యూఢః । తస్మాద్గ్రామణీ స్సజాతైః
పర్యూఢః । [28] అగ్నేస్సృష్టస్య యతః । వికఙ్కతం భా ఆర్ఛత్ ।
యద్వైకఙ్కతాః పరిధయో భవన్తి । భా ఏవావరున్ధే। [29] ద్వాదశ
భవన్తి। ౩౮।

౧౦ ☞ ద్వాదశ మాసాస్సంవథ్సరః । సంవథ్సరమేవావరున్ధే ।
[30] అస్తి త్రయోదశో మాస ఇత్యాహుః । యత్త్రయోదశః పరిధిర్భవతి।
తేనైవ త్రయోదశం మాసమవరున్ధే । [31] అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధిరసీత్యాహ
వ్యావృత్త్యై । [32] దివం తపసస్త్రాయస్వేత్యుపరిష్టాద్ధిరణ్యమధి నిదధాతి।
అముష్యా అనతిదాహాయ । అథో ఆభ్యామేవైనముభయతః పరి-
గృహ్ణాతి । [33] అర్కాహస్త్విభరక్షి సాయకాని ధన్వేత్యాహ। ౩౯ ।

౧౧ స్తుత్యైవైనమేతత్ । [34] గాయత్రమసి త్రైష్టుభమసి జాగత
మసీతి ధవిత్రాణ్యాదత్తే। ఛన్దోభిరేవైనాన్యాదత్తే। [35] మధు మధ్వితి
ధూనోతి । ప్రాణో వై మధు। ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి ।
[36] త్రిః పరియన్తి । త్రివృద్ధి ప్రాణః । [37] త్రిః పరియన్తి । త్ర్యావృద్ధి
యజ్ఞః । ౪౦ ॥

౧౨ ☞ అథో రక్షసామపహత్యై । [38] త్రిః పునః పరియన్తి ।
షట్థ్సంపద్యన్తే। షడ్వా ఋతవః । ఋతుష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి ।
[39] యో వై ఘర్మస్య ప్రియాం తనువమాక్రామతి । దుశ్చర్మా వై స
భవతి । ఏష హ వా అస్య ప్రియాం తనువమాక్రామతి । యస్త్రిః

పరీత్య చతుర్థం పర్యేతి । ఏతాగ్ం హ వా అస్యోగ్ర దేవో రాజ నిరాచక్రామ॥ ౪౧॥

౧౩ తతో వై స దుశ్చర్మా ఽభవత్ । తస్మా త్త్రిః పరీత్య న చతుర్థం పరీయాత్ । ఆత్మనో గోపీథాయ । [40] ప్రాణా వై పవిత్రాణి । [41] అవ్యతిషఙ్గం ధూనవన్తి । ప్రాణానా మవ్యతిషఙ్గాయ క్లృప్త్యై । [42] వినిమద్య ధూనవన్తి । దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । [43] ఊర్ధ్వం ధూనవన్తి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । [44] సర్వతో ధూనవన్తి । తస్మా దయగ్ం సర్వతః పవతే॥ ౪౨॥

దధాతి, వాన్వాహ, యజ్ఞస్య, వై, వ, ఉపరిష్టాదాశీర్దన్యై, వ్యాస్థాపయన్తి, రక్షసాం, భవన్తి, ధన్వేత్యాహ, యజ్ఞ,శ్చక్రామ, సమష్ట్యై, ద్వే చ ॥ ౪ ॥

పంచమోఽనువాకః.

తై. ఆ. ౪. ౬. అనువాకామ్నాత మహావీరాభిమన్త్రణ మన్త్రవినియోగః.

౧ [1]అగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తా ద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసేత్యాహ । అగ్ని రేవైనం వసుభిః పురస్తా ద్రోచయతి గాయత్రేణ ఛన్దసా । [2]స మా రుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిష మేవై తా మాశాస్తే । [3]ఇన్ద్రస్త్వా రుద్రై ర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్దసేత్యాహ । ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రై ర్దక్షిణతో రోచయతి త్రైష్టుభేన ఛన్దసా। [4]స మా రుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిష మేవై తా మాశాస్తే । [5]వరుణ స్త్వాఽఽదిత్యైః పశ్చా ద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసేత్యాహ। వరుణ ఏవైన మాదిత్యైః పశ్చా ద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా ॥ ౪౩ ॥

౨ [6]సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిష మేవైతా మా-
శాస్తే । [7]ద్యుత్వాన స్త్వా మారుతో మరుద్భి రుత్తరతో రోచయతా-
నుష్టుభేన ఛన్దసేత్యాహ। ద్యుత్వాన ఏవైనం మారుతో మరుద్భి రుత్త-
రతో రోచయత్యానుష్టుభేన ఛన్దసా । [8]సమారుచితో రోచయేత్యా-
హ । ఆశిష మేవైతా మాశాస్తే । [9]బృహస్పతి స్త్వా విశ్వై ర్దేవై రుప-
రిష్టా ద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసేత్యాహ । బృహస్పతి రేవైనం
విశ్వై ర్దేవై రుపరిష్టా ద్రోచయతి పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । [10]సమారుచితో
రోచయేత్యాహ । ఆశిష మేవైతా మాశాస్తే ॥ ౪౪ ॥

౩ [11]రోచితా స్త్వం దేవ ఘర్మ దేవేష్వసీత్యాహ । రోచితో హ్యేష
దేవేషు । [12]రోచిషీయాహం మనుష్యేష్విత్యాహ । రోచత ఏవైష
మనుష్యేషు । [13]సమ్రాడ్ ఘర్మ రుచిత స్త్వం దేవేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజ-
స్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసీత్యాహ । రుచితో హ్యేష దేవేష్వాయుష్మాగ్ం
స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ । [14]రుచితో ఽహం మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ం
స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాస మిత్యాహ । రుచిత ఏవైష మనుష్యే-
ష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి । [15]రుగసి రుచం మయి
ధేహి మయి రుగిత్యాహ । ఆశిష మేవైతా మాశాస్తే। [16]తం యద్దే-
వై ర్యజుర్భి రరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి ప్రబ్రూయాత్ ।
అరోచుకో ఽధ్వర్యు స్స్యాత్। అరోచుకో యజమానః । అథ యద్దే-
న మేతై ర్యజుర్భీ రోచయిత్వా। రుచితో ఘర్మ ఇతి ప్రాహ। రోచు-
కో ఽధ్వర్యు ర్భవతి । రోచుకో యజమానః॥ ౪౫॥

పశ్చాద్రోచయత్తి జాగతేన ఛన్దసా సమా రుచితో రోచయే . త్యాహ, ఽఽశిషమేవై తామాశాస్తే, శాస్తే, ఽష్టౌ చ ॥ ౫ ॥

షష్ఠోఽనువాకః.

→ తై. ఆ. ౪. ౭. అనువాకామ్నాతమహావీరా వేక్షణ మన్త్రవినియోగః. ←

౧ [1]శిరో వా ఏత ద్యజ్ఞస్య । య త్ప్రవర్గ్యః । గ్రీవా ఉపసదః । పురస్తా దుపసదాం ప్రవర్గ్యం ప్రవృణ_క్తి । గ్రీవాస్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । [2]త్రిః ప్రవృణ_క్తి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరో ఽవరున్ధే । [3]షట్ ఖ్ సమ్పద్య_న్తే । ష డ్వా ఋతవః ॥ ౪౬ ॥

౨ ఋతుభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరో ఽవరున్ధే । [4]ద్వాదశకృత్వః ప్ర- వృణ_క్తి । ద్వాదశ మాసా స్సంవథ్సరః । సంవథ్సరా దేవ యజ్ఞస్య శిరో ఽవరున్ధే । [5]చతుర్విగ్ంశత్తి స్సమ్పద్య న్తే । చతుర్విగ్ంశతి రర్ధమా- సాః । అర్ధమాసేభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరో ఽవరున్ధే । [6]అథో ఖలు । సకృ- దేవ ప్రవృజ్యః । ఏకగ్ం హి శిరః ॥ ౪౭ ॥

3 [7]అగ్నిష్టోమే ప్రవృణ_క్తి । ఏతావా_న్వై యజ్ఞః । యావా నగ్ని- ష్టోమః । యావా నేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్రతిదధాతి । [8]నోక్థ్యే ప్రవృ- జ్యాత్ । ప్రజా వై పశవ ఉక్థాని । య దుక్థ్యే ప్రవృజ్యాత్ । ప్రజాం పశూ నస్య నిర్దహేత్ । [9]విశ్వజిత్తి సర్వపృష్ఠే ప్రవృణ_క్తి ॥ ౪౮ ॥

౪ పృష్ఠాని వా అచ్యుతం చ్యావయ_న్తి । పృష్ఠైరేవాస్మా అచ్యు- తం చ్యావయిత్వా ఽవరున్ధే । [10]అపశ్యం గోపా మిత్యాహ । ప్రాణో-

వై గోపాః । ప్రాణ మేవ ప్రజాస్తు వియాతయతి । [11]అపశ్యం గోపా-
మిత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో గోపాః । స హీమాః ప్రజా గోపాయ-
తి । త మేవ ప్రజానాం గోప్తారం కురుతే । [12]అనిపద్యమాన మిత్యాహ ।
౪౯ ॥

న హ్యేష నిపద్యతే । [13]ఆ చ పరా చ పథిభి శ్చర న్త మిత్యాహ ।
ఆ చ హ్యేష పరా చ పథిభి శ్చరతి । [14]స సధ్రీచీ స్స విషూచీ ర్వసాన ఇ
త్యాహ । సధ్రీచీ శ్చ హ్యేష విషూచీ శ్చ వసానః ప్రజా అభి విప
శ్యతి । [15]ఆవరీవ ర్తి భువనేష్వ న్త రిత్యాహ । ఆ హ్యేష వరీవ ర్తి భువనే
ష్వ న్తః । [16]అత్ర ప్రావీ ర్మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమాధూచీభ్యా మి
త్యాహ । వాస న్తికా వేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । [17]సమగ్ని రగ్నినా
గ తేత్యాహ ॥ ౫౦ ॥

గ్రైష్మా వేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । [18]సమగ్ని రగ్నినా
గ తేత్యాహ । అగ్ని ర్హ్యేవైష ఽగ్నినా సంగచ్ఛతే । [19]స్వాహా సమ-
గ్ని స్తపసా గ తేత్యాహ । పూర్వ మేవోదితమ్ । ఉ త్తరేణాభి గృణాతి ।
[20]ధర్తా దివో విభాసి రజసః పృథివ్యా ఇత్యాహ । వార్ షికా వేవాస్మా
ఋతూ కల్పయతి । [21]హృదే త్వా మనసే త్వేత్యాహ । శారదా వేవా
స్మా ఋతూ కల్పయతి ॥ ౫౧ ॥

[22]దివి దేవేషు హోత్రా యచ్ఛేత్యాహ । హోత్రాభి రేవేమా
న్లోకా న్సందధాతి । [23]విశ్వాసాం భువాం పత ఇత్యాహ । హైమ న్తి-
కా వేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । [24]దేవ శ్రూ స్త్వం దేవ ఘర్మ దేవా
న్పాహీత్యాహ । శైశిరా వేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । [25]తప్తోజాం

వాచ మస్మై నియచ్ఛ దేవాయువ మిత్యాహ। యా వై మేధ్యా వాక్।
సా తపోజాః। తా మేవావరున్ధే॥ ౫౨॥

౮ [26]గర్భో దేవానా మిత్యాహ। గర్భో హ్యేష దేవానామ్।
[27]పితా మతీనా మిత్యాహ। ప్రజా వై మతయః। తాసా మేవ ఏష
పితా। య త్ప్రవర్గ్యః। తస్మా దేవ మాహ। [28]పతిః ప్రజానా మిత్యా
హ। పతి ర్హ్యేష ప్రజానామ్। [29]మతిః కవీనా మిత్యాహ॥ ౫౩॥

౯ మతి ర్హ్యేష కవీనామ్। [30]సం దేవో దేవేన సవిత్రా యతిష్ట
సగ్ం సూర్యేణారు క్తేత్యాహ। అముం చైవాదిత్యం ప్రవర్గ్యం చ
సగ్ంశాస్తి। [31]ఆయుర్దా స్త్వ మస్మభ్యం ఘర్మవర్చోదా అసీత్యా-
హ। ఆశిష మేవై తా మాశాస్తే। [32]పితా నోఽసి పితా నో బోధే-
త్యాహ। బోధయ త్యేవైనమ్। [33]నవై తే ఽవకాశా భవన్తి। పత్ని-
యై దశమః। నవ వై పురుషే ప్రాణాః॥ ౫౪॥

౧౦ [redacted] నాభి ర్దశమీ। ప్రాణా నేవ యజమానే దధాతి। అథో
దశాక్షరా విరాట్। అన్నం విరాట్। విరాజై వాన్నాద్య మవరున్ధే।
[34]యజ్ఞస్య శిరో ఽచ్ఛిద్యత। త ద్దేవా హోత్రాభిః ప్రత్యదధుః।
ఋత్విజోఽవేక్షన్తే। ఏతా వై హోత్రాః। హోత్రాభి రేవ యజ్ఞస్య
శిరః ప్రతిదధాతి॥ ౫౫॥

౧౧ [35]రుచిత మవేక్షన్తే। రుచితా ద్వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత।
ప్రజానాగ్ం సృష్ట్యై। [36]రుచిత మవేక్షన్తే। రుచితా ద్వై పర్జన్యో
వర్షతి। వర్షుకః పర్జన్యో భవతి। సం ప్రజా ఏధన్తే। [37]రుచిత మ
వేక్షన్తే। రుచితం వై బ్రహ్మవర్చసమ్। బ్రహ్మవర్చసినో భవన్తి॥ ౫౬॥

౨ [38]అధీయన్తో వేతన్తే । సర్వ మాయు ర్యన్తి । [39]స పత్న్యవే-
క్షేత । యత్పత్న్యవేక్షేత । ప్రజాయేత । ప్రజాం త్వస్య నిర్దహేత్ ।
య న్నావేక్షేత । న ప్రజాయేత । నాస్య ప్రజాం నిర్దహేత్ । తిర
స్కృత్య యజు ర్వాచయతి । ప్రజాయతే । నాస్య ప్రజాం నిర్దహతి ।
[40]త్వష్టీమతీ తే సపేయేత్యాహ । సప్తా ద్ధి ప్రజాః ప్రజాయన్తే ॥ ౫౮ ॥

ఋతవ్యో, హిశిర, స్సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్త్య, నిపద్యమానమిత్యా-
హ, గతేత్యాహ, శారదా వైవాస్మా ఋతూన్ కల్పయతి, రుద్ధ్యై, కపీనా-
మిత్యాహ, ప్రాణాః, ప్రతిదధాతి, భవన్తి, వాచయతి, చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

సప్తమోఽనువాకః.

{ తై. ఆ. ౪, ౮, ౯ అనువాకయో రామ్నాతానాం మహావీరపయః ప్రక్షేపణాదిమన్త్రాణాం వినియోగః. }

౧ [1]దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనా మాదత్తే ప్రసూత్యై ।
అశ్వినో ర్బాహుభ్యా మిత్యాహ । అశ్వినా హి దేవానా మధ్వర్యూ
ఆస్తామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యై । [2]అదితే ఉదిత్యై
రాస్నా ఉసీత్యాహ యజుష్కృత్యై । [3]ఇడ ఏహ్యదిత ఏహి సరస్వ-
త్యేహీత్యాహ । ఏతాని వా అస్యై దేవనామాని । దేవనామై రేవై-
నా మాహ్వయతి । [4]అసా వేహ్యసా వేహ్యసా వేహీత్యాహ । ఏతాని
వా అస్యై మనుష్యనామాని ॥ ౫౯ ॥

౨ మనుష్యనామై రేవైనా మాహ్వయతి । [5]షట్ సమ్పద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుభి రేవైనా మాహ్వయతి । [6]అదిత్యా ఉష్ణీష

మసీత్యాహ । యథాయజు రేవైతత్ । [7]వాయు రస్యైడ ఇత్యాహ । వాయు దేవత్యో వై వత్సః । [8]పూషా త్వోపావసృజత్విత్యాహ । పౌష్ణా-వై దేవతయా పశవః ॥ ౫౯ ॥

౩ ☞ స్వయైవైనం దేవతయోపావసృజతి । [9]అశ్విభ్యాం ప్రదా-పయేత్యాహ । అశ్వినౌ వై దేవానాం భిషజౌ । తాభ్యా మేవాస్మై భేషజం కరోతి । [10]యస్తే స్తన శ్శశయ ఇత్యాహ । స్తౌత్యేవైనామ్ । [11]ఉస్ర ఘర్మగ్ం శిగ్ంషోస్ర ఘర్మం పాహి ఘర్మాయ శిగ్ంషేత్యాహ । యథా బ్రూయా దముష్మై దేహీతి । తాదృ గేవ తత్ । [12]బృహస్పతి స్త్వోపసీదత్విత్యాహ ॥ ౬౦ ॥

౪ ☞ బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణైవైనా ముప-సీదతి । [13]దానవ స్స్థ పేరవ ఇత్యాహ । మేధ్యా నేవైనా న్కరోతి । [14]విష్వగ్వృతో లోహితేనేత్యాహ వ్యావృత్త్యై । [15]అశ్విభ్యాం పి-న్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వ పూష్ణే పిన్వస్వ బృహస్పతయే పిన్వస్వే-త్యాహ । ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పిన్వతే । [16]ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వేన్ద్రాయ పిన్వస్వేత్యాహ । ఇన్ద్ర మేవ భాగధేయేన సమర్ధయ-తి । [17]ద్విరిన్ద్రాయేత్యాహ ॥ ౬౧ ॥

౫ ☞ తస్మా దిన్ద్రో దేవతానాం భూయిష్ఠభా క్తమః । [18]గాయ-త్రో౽సి త్రైష్టుభో౽సి జాగత మసీతి శఫోపయమా నాదత్తే । ఛన్దోభి రేవైనా నాదత్తే । [19]సహోర్జో భాగేనోపమేహీత్యాహ । ఊర్జ ఏవైనం భాగ మకః । [20]అశ్వినౌ వా ఏతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధతా వబ్రూ-తామ్ । ఆవాభ్యా మేవ పూర్వాభ్యాం వషట్క్రియాతా ఇతి । ఇన్ద్రా

శ్వినా మధున సారఘస్యేత్యాహ । అశ్విభ్యా మేవ పూర్వాభ్యాం వ-
షట్కరోతి । అథో అశ్వినా వేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి ॥ ౬౧ ॥

౨ [21]ఘర్మం పాత వసవో యజత్రావ డిత్యాహ । వసూ నేవ భాగ-
ధేయేన సమర్ధయతి । [22]య ద్వషట్కుర్యాత్ । యాతయామా ఽస్య
వషట్కార స్స్యాత్ । య న్న వషట్కుర్యాత్ । రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం
హన్యుః । వ డిత్యాహ । పరోక్ష మేవ వషట్కరోతి । నాస్య యాత-
యామా వషట్కారో భవతి । న యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి ఘ్నన్తి ॥ ౬౨ ॥

౩ [23]స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమీత్యా-
హ । యో వా అస్య పుణ్యో రశ్మిః । స వృష్టివనిః । తస్మా ఏవైనం
జుహోతి । [24]మధు హవి రసీత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ । [25]సూ-
ర్యస్య తప స్తపేత్యాహ । యథాయజు రేవైతత్ । [26]ద్యావాపృథివీ-
భ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామీత్యాహ । ద్యావాపృథివీభ్యా మేవైనం పరి-
గృహ్ణాతి ॥ ౬౩ ॥

౪ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామీత్యాహ । అన్తరిక్షేణైవైన ముప-
యచ్ఛతి । న వా ఏతం మనుష్యో భర్తు మర్హతి । [28]దేవానాం త్వా
పితృణా మనుమతో భర్తుగ్ం శకేయ మిత్యాహ । దేవై రేవైనం
పితృభి రనుమత ఆదత్తే । [29]ద్విధా వా ఏన మేత దర్ధయన్తి । య త్ప్రాచ-
త్పరివృజ్య పురో జుహోతి । తేజో ఽసి తేజో ఽను ప్రేహీత్యాహ ।
తేజ ఏవాస్మి న్దధాతి । [30]దివిస్పృ జ్మా మాహిగ్ంసీ రన్తరిక్షస్పృ
జ్మా మాహిగ్ంసీః పృథివిస్పృ జ్మా మాహిగ్ంసీ రిత్యాహాహిగ్ం-
సాయై ॥ ౬౪ ॥

౯ ☞ [31]సువ రసి సువ ర్మే యచ్ఛ దివం యచ్ఛ దివో మా
పాహీత్యాహ । ఆశిష మేవైతా మాశాస్తే । [32]శిరో వా ఏతద్యజ్ఞ-
స్య । య త్ప్రవర్గ్యః । ఆత్మా వాయుః । ఉద్యత్య వాతనామాన్యాహ ।
ఆత్మ న్నేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । [33]అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం
సన్తత్యై । [34]పఞ్చాహ ॥ ౬౬ ॥

౧౦ ☞ పాఙ్క్తో యజ్ఞః । యావా నేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః
ప్రతిదధాతి । [35]అగ్నయే త్వా వసుమతే స్వాహేత్యాహ । అసౌ వా
ఆదిత్యో ఽగ్ని ర్వసుమాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । [36]సోమాయ
త్వా రుద్రవతే స్వాహేత్యాహ । చన్ద్రమా వై సోమో రుద్రవాన్ ।
తస్మా ఏవైనం జుహోతి । [37]వరుణాయ త్వాఽఽదిత్యవతే స్వాహే-
త్యాహ ॥ ౬౭ ॥

౧౧ అప్సు వై వరుణ ఆదిత్యవాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి ।
[38]బృహస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహేత్యాహ । బ్రహ్మ వై
దేవానాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణ ఏవైనం జుహోతి । [39]సవిత్రే త్వర్భు-
మతే విభుమతే ప్రభుమతే వాజవతే స్వాహేత్యాహ । సంవథ్సరో
వై సవితర్భుమాన్ విభుమా న్ప్రభుమాన్ వాజవాన్ । తస్మా ఏవైనం
జుహోతి । [40]యమాయ త్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వాహేత్యా-
హ । ప్రాణో వై యమో ఽఙ్గిరస్వా న్పితృమాన్ ॥ ౬౮ ॥

౧౨ ☞ తస్మా ఏవైనం జుహోతి । [41]ఏతాభ్య ఏవైనం దేవతాభ్యో
జుహోతి । [42]దశ సంపద్యన్తే । దశాక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ ।
విరాజైవాన్నాద్య మవరున్ధే । [43]రౌహిణాభ్యాం వై దేవా స్సువర్గం

లోక మాయన్ । తద్రోహిణయో రోహిణిత్వమ్ । యద్రోహిణౌ భవతః । రోహిణీభ్యా మేవ త ద్యజమాన స్సువర్గం లోక మేతి । [44]అహర్జ్యోతిః కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతి ర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా రాత్రి ర్జ్యోతిః కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతి ర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహేత్యాహ । ఆదిత్యమేవ త దముష్మి న్లోకే ఽహ్నా పరస్తా ద్దాధార । రాత్రియా అవస్తాత్ । తస్మా దసా వాదిత్యోఽముష్మి న్లోకే ఽహోరాత్రాభ్యాం ధృతః ॥ ౬౯ ॥

౧౩ మనుష్యనామాని, పశవ, స్సీదత్వి త్యాహ, ద్రయే త్యాహ, ర్ధయతి, ఘ్నన్తి, గృహ్ణాత్య, హిగ్ంసాయై, పశ్చాఽఽహా, ఽఽదిత్యవ త్తే స్వాహేత్యాహ, పితృమా, నేతి, చత్వారి చ ॥ ౭ ॥

అష్టమోఽనువాకః.

{ తై. ఆ. ౪. ౯, ౧౦ అనువాకయో రామ్నాతానాం ఆహవనీయయాగ అగ్నిహోత్ర హోమమన్త్రాణాం వినియోగః. }

౧ [1]విశ్వా ఆశా దక్షిణస దిత్యాహ । విశ్వా న్నేవ దేవా న్ప్రీణాతి । అథో దురిష్ట్యా ఏవైనం పాతి । [2]విశ్వా న్దేవా నయాడిహేత్యాహ । విశ్వా న్నేవ దేవా న్భాగధేయేన సమర్ధయతి । [3]స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య మధోః పిబత మశ్వినేత్యాహ । అశ్వినా వేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । [4]స్వాహా ఽగ్నయే యజ్ఞియాయ శం యజుర్భి రిత్యాహ । అభ్యేవైనం ఘారయతి । అథో హవి రేవాకః ॥ ౭౦ ॥

౨ [5]అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హార్ద్వాన మహర్దివాభి రూతిభి రిత్యాహ । అశ్వినా వేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । [6]అను వాం ద్యావాపృ-

థివీ అమగ్ంసాతా మిత్యాహానుమత్యై । [7]స్వాహేన్ద్రాగ్నియోః స్వాహేన్ద్రాగ్ని-
వడిత్యాహ । ఇన్ద్రాగ్నీ హి పురో హ్లూయతే । [8]ఆశ్రావ్యాఽఽహ
ఘర్మస్య యజేతి । వషట్కృతే జుహోతి । రక్షసా మపహత్యై । అను-
యజతి స్వగాకృత్యై । [9]ఘర్మ మపాత మశ్వినేత్యాహ ॥ ౨౧ ॥

3 పూర్వ మేవోదితమ్ । ఉత్తరేణాభిగృణాతి । [10]అను వాం ద్యా-
వాపృథివీ అమగ్ంసాతా మిత్యాహానుమత్యై । [11]తం ప్రావ్యం య-
థావ న్నమో దివే నమః పృథివ్యా ఇత్యాహ । యథాయజు రేవైతత్ ।
[12]ద్వివిధా ఇమం యజ్ఞం యజ్ఞ మిమం ద్వివిధా ఇత్యాహ । సువర్గ మే-
వైనం లోకం గమయతి । [13]దివం గచ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ పృథివీం గచ్ఛే-
త్యాహ । ఏష్వేవైనం లోకేషు ప్రతిష్ఠాపయతి । [14]పఞ్చ ప్రదిశో గ-
చ్ఛేత్యాహ ॥ ౨౨ ॥

౪ దిక్ష్వేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । [15]దేవా న్ఘర్మపా న్గచ్ఛ పితౄ-
న్ఘర్మపా న్గచ్ఛేత్యాహ । ఉభయేష్వేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । [16]యత్పి-
న్వతే । వర్షుకః పర్జన్యో భవతి । తస్మాత్పిన్వమానః పుణ్యః । [17]య
త్ప్రాఙ్ పిన్వతే । తద్దేవానామ్ । యద్దక్షిణా । తత్పితౄణామ్ ॥ ౨౩ ॥

౫ యత్ప్రత్యక్ । తన్మనుష్యాణామ్ । యదుదఙ్ । తద్రుద్రా-
ణామ్ । [18]ప్రాఞ్చ ముదఞ్చం పిన్వయతి । దేవత్రాఽకః । [19]అథో
ఖలు । సర్వా అను దిశః పిన్వయతి । సర్వా దిశః సమేధన్తే । [20]అన్తః
పరిధి పిన్వయతి ॥ ౨౪ ॥

౬ తేజసోఽస్కన్దాయ । [21]ఇషే పీపిహ్యూర్జే పీపిహీత్యాహ । ఇష
మేవోర్జం యజమానే దధాతి । [22]యజమానాయ పీపిహీత్యాహ ।

యజమానాయైవైతా మాశిష మాశాస్తే। [23]మహ్యాం జ్యైష్ఠ్యాయ
వీక్షిహీత్యాహ। ఆత్మన ఏవైతా మాశిష మాశాస్తే। [24]త్వష్ట్రే త్వా
ద్యుమ్నాయ త్వేన్ద్రియాయ త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ। యథాయజు
ర్వైవైతత్। [25]ధర్మాఽసి సుధర్మామే ఽన్యస్మే బ్రహ్మాణి ధారయే
త్యాహ ॥ ౨౫ ॥

బ్రహ్మన్నేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి। [26]నేత్త్వా వాతస్స్కన్దయా
దితి [27]యద్యభిచరేత్। అముష్య త్వా ప్రాణే సాదయా మ్యమునా సహ
నిరర్థం గచ్ఛేతి బ్రూయా ద్యం ద్విష్యాత్। య మేవ ద్వేష్టి। తేనై
నగ్ం సహ నిరర్థం గమయతి। [28]పూష్ణే శరసే స్వాహేత్యాహ। యా
ఏవ దేవతా హుతభాగాః। తాభ్య ఏవైనం జుహోతి। [29]గ్రావభ్య
స్స్వాహేత్యాహ। యా ఏవాన్తరిక్షే వాచః ॥ ౨౬ ॥

☞ తాభ్య ఏవైనం జుహోతి। [30]ప్రతిరేభ్య స్స్వాహేత్యాహ।
ప్రాణా వై దేవాః ప్రతిరాః। తేభ్య ఏవైనం జుహోతి। [31]ద్యావాపృ-
థివీభ్యాగ్ం స్వాహేత్యాహ। ద్యావాపృథివీభ్యా మేవైనం జుహోతి।
[32]పితృభ్యో ఘర్మపేభ్య స్స్వాహేత్యాహ। యే వై యజ్వానః। తే
పితరో ఘర్మపాః। తేభ్య ఏవైనం జుహోతి ॥ ౨౭ ॥

[33]రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహేత్యాహ। రుద్ర మేవ భాగ-
ధేయేన సమర్ధయతి। [34]సర్వత స్సమన్తి। సర్వత ఏవ రుద్రం నిరవ-
దయతే। [35]ఉదఞ్చం నిరస్యతి। ఏషా వై రుద్రస్య దిక్। స్వాయా
మేవ దిశి రుద్రం నిరవదయతే। [36]అప ఉపస్పృశతి మేధ్యత్వాయ।
[37]నాన్వీక్షేత। యదన్వీక్షేత ॥ ౨౮ ॥

౧౦ చక్షు రస్య ప్రమాయుకగ్ం స్యాత్ । తస్మా న్నానీక్ష్యః । [38]అపీపరో మాఽహ్నో రాత్రియై మా పాహ్యేషా తే అగ్నే సమిత్త- యా సమిధ్యస్వాఽఽయు ర్మేదా వర్చసా మాఽఽఞ్జీ రిత్యాహా।ఆయు రేవాస్మి న్వర్చో దధాతి । అపీపరో మా రాత్రియా అహ్నో మా పాహ్యేషా తే అగ్నే సమిత్తయా సమిధ్యస్వాఽఽయు ర్మే దా వర్చసా మాఽఽఞ్జీ రిత్యాహా। ఆయు రేవాస్మి న్వర్చో దధాతి । [39]అగ్ని ర్జ్యోతి ర్జ్యోతి రగ్నిస్స్వాహా సూర్యో జ్యోతి ర్జ్యోతి స్సూర్య స్స్వాహేత్యాహా। యథాయజు రేవై తత్ । [40]బ్రహ్మ వాదినో వదన్తి । హోతవ్య మగ్నిహోత్రాం౩ న హోతవ్యా౩ మితి॥ ౭౯॥

౧౧ య ద్యజుషా జుహుయాత్ । అయథాపూర్వ మాహుతీ జు- హుయాత్ । య న్న జుహుయాత్ । అగ్నిః పరాభవేత్ । భూ స్స్వాహే త్యేవ హోతవ్యమ్ । యథాపూర్వ మాహుతీ జుహోతి । నాగ్నిః పరాభవతి । [41]హుతగ్ం హవి ర్మధు హవి రిత్యాహ । స్వద- య త్యేవైనమ్ । [42]ఇన్ద్రతమే ఽగ్నా విత్యాహ ॥ ౮౦ ॥

౧౨ ☞ ప్రాణో వా ఇన్ద్రతమో ఽగ్నిః । ప్రాణ ఏవైన మిన్ద్ర- తమే ఽగ్నా జుహోతి । [43]పితా నో ఽసి మామా హింగ్సీ రిత్యా- హాహింగ్సాయై । [44]అశ్యామ తే దేవ ఘర్మ మధుమతో వాజవతః పితుమత ఇత్యాహ । ఆశిష మేవైతా మాశాస్తే । [45]స్వధావినో ఽశీ- మహి త్వా మా మా హింగ్సీ రిత్యాహాహింగ్సాయై । [46]తేజసా వా ఏతే వ్యృధ్యన్తే । యే ప్రవర్గ్యేణ చరన్తి । ప్రాశ్నన్తి । తేజ ఏవాఽఽత్మ న్దధతే॥ ౮౧॥

౧౩ [47]సంవత్సరం న మాꣳసమశ్నీయాత్ । న రామా ముపేయాత్ । న మృన్మయేన పిబేత్ । నాస్య రామ ఉచ్ఛిష్టం పిబేత్ । తేజ ఏవ తథ్సꣳశ్యతి । [48]దేవాసురా స్సంయత్తా ఆసన్ । తే దేవా విజయ ముపయన్తః । విభ్రాజి సౌర్యే బ్రహ్మ సంన్యదధత । యత్కించ దివాకీర్త్యమ్ । తదేతేనైవ వ్రతేనాగోపాయత్ । తస్మాదేత ద్వ్రతం చార్యమ్ । తేజసో గోపీథాయ । తస్మాదేతాని యజూꣳషి విభ్రాజ సౌర్యస్యేత్యాహుః । [49]స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మిభ్య ఇతి ప్రాత స్సుగꣳసాదయతి । స్వాహా త్వా నక్షత్రేభ్య ఇతి సాయమ్ । ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభి రేవైనꣳ సమర్ధయతి ॥ ౮-౨ ॥

అక్ష, రశ్మిన్నేత్యాహ, ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ, పితృణాం, మన్త్రః పరిధీన్వయతి, ధారయేత్యాహ, వాచో, ఘర్మపా స్తేభ్య ఏవైనం జుహోత్య, స్విష్టేత, హోతవ్యా 3 మిత్యగ్నా విత్యాహ, దధతే, ఽగోపాయ, త్సప్త చ ॥ ౮ ॥

నవమోఽనువాకః.

** తై. ఆ. ౪. ౧౧ అనువాకామ్నాత ప్రవర్గ్యోద్వాసనమన్త్రాణాం, వినియోగః. **

౧ [1]ఘర్మ యా తే దివి శుగితి తిస్ర ఆహుతీ ర్జుహోతి । ఛన్దోభి రేవాస్మై భ్యో లోకేభ్య శ్శుచ మవయజతే । [2]ఇయత్యగ్రే జుహోతి । అథేయత్యథేయతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్య శ్శుచ మవయజతే । [3]అను నో ఽద్యానుమతి రిత్యాహానుమత్యై । [4]దివ స్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ । దివ ఏవేమాం ల్లోకా న్దాధార । [5]బ్రహ్మణ స్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ ॥ ౮-౩ ॥

౨ ఏష్వేవ లోకేషు ప్రజా దాధార । [6]ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయా
ఇత్యాహ । ప్రజాస్వేవ ప్రాణా న్దాధార । [7]శిరో వా ఏత ద్యజ్ఞస్య ।
య త్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తం య ద్దక్షిణా ప్రత్య-
ఞ్చ ముదఞ్చ ముద్వాసయేత్ । జిహ్మం యజ్ఞస్య శిరో హరేత్ । ప్రాఞ్చ
ముద్వాసయతి । పురస్తా దేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి ॥౮౪॥

౩ ప్రాఞ్చ ముద్వాసయతి । తస్మా దసా వాదిత్యః పురస్తా
దుదేతి । [8]శఫోపయమా న్ధవిత్రాణి ధృష్టీ ఇత్యన్వవహర న్తి । సాత్మాన
మేవైనగ్ం సతనుం కరోతి । [9]సాత్మా ఽముష్మి న్లోకే భవతి । య ఏవం
వేద । [10]ఔదుమ్బరాణి భవ న్తి । ఊ ర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జ మేవా-
వరున్ధే । [11]వ ర్త్మనా వా అన్విత్య ॥ ౮౫॥

౪ యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి జిఘాగ్ంస న్తి । సామ్నా ప్రస్తోతా ఽన్వ-
వైతి । సామ వై రక్షోహా । రక్షసా మపహత్యై । [12]త్రి ర్నిధన ము-
పైతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో రక్షాగ్ం స్యప-
హ న్తి । పురుషః పురుషో నిధన ముపైతి । [13]పురుషః పురుషో హి
రక్షస్వీ । రక్షసా మపహత్యై ॥ ౮౬ ॥

౫ [14]య త్పృథివ్యా ముద్వాసయేత్ । పృథివీగ్ం శుచా ఽర్ప-
యేత్ । య దప్సు । అప శ్శుచా ఽర్పయేత్ । య దోషధీషు । ఓషధీ
శ్శుచా ఽర్పయేత్ । య ద్వనస్పతిషు । వనస్పతీ ఞ్ఛుచా ఽర్పయేత్ ।
హిరణ్యం నిధా యోద్వాసయతి । అమృతం వై హిరణ్యమ్ ॥ ౮౭ ॥

౫ ☞ అమృత ఏవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । [15]వల్గు రసి శంయుధా-
యా ఇతి త్రిః పరిషిఞ్చ న్పర్యేతి । త్రివృ ద్వా అగ్నిః । యావా నే-
వాగ్నిః । తస్య శుచగ్ం శమయతి । [16]త్రిః పునః పర్యేతి । షట్థ్
సంపద్య న్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతుభి రేవాస్య శుచగ్ం శమయతి ।
[17]చతుస్స్రక్తి ర్నాభిర్ ఋతస్యేత్యాహ ॥ ౮౮ ॥

౬ ఇయం వా ఋతమ్ । తస్యా ఏష ఏవ నాభిః । య త్ప్రవర్గ్యః ।
తస్మా దేవ మాహ । [18]సదో విశ్వాయు రిత్యాహ । సదో హీయమ్ ।
[19]అప ద్వేషో అప హ్వర ఇత్యాహ భ్రాతృవ్యాపనుత్త్యై । [20]ఘర్మైత
త్తేఽన్న మేత త్పురీష మితి దధ్నా మధుమిశ్రేణ పూరయతి । ఊర్గ్వా
అన్నాద్యం దధి । ఊర్జై వైన మన్నాద్యేన సమర్ధయతి ॥ ౮౯ ॥

౭ ☞ [21]అనశనాయుకో భవతి । య ఏవం వేద । [22]రన్తి ర్నా-
మాఽసి దివ్యో గన్ధర్వ ఇత్యాహ । రూప మేవాస్యైత న్మహిమా-
నగ్ం రన్తిం బన్ధుతాం వ్యాచష్టే । [23]సమహ మాయుషా సంప్రాణే-
నేత్యాహ । ఆశిష మేవై తా మాశా స్తే । [24]వ్యసౌ యోఽస్మా న్ద్వేష్టి
యం చ వయం ద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచార ఏవాస్యైషః । [25]అచిక్రద
ద్వృషా హరి రిత్యాహ । వృషా హ్యేషః ॥ ౯౦ ॥

౮ ☞ వృషా హరిః । [26]మహా న్మిత్రో న దర్శత ఇత్యాహ ।
స్తౌత్యేవైన మేతత్ ॥ [27]చి దసి సముద్ర యోని రిత్యాహ । స్వా మే-
వైనం యోనిం గమయతి । [28]నమ స్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీ రిత్యా-
హాహిగ్ంసాయై । [29]విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధర్వ మిత్యాహ । య దేవాస్య

క్రియమాణస్యాన్తర్యన్తి। తద్దేవాస్యైతేనాఽఽప్యాయయతి। [30]విశ్వావ-
సు రభి తన్నో గృణాత్విత్యాహ। ౯౧॥

౧౦ ఏపూర్వ మేవోదితమ్। ఉత్తరేణాభిగృణాతి। [31]ధియో హి-
న్వానో ధియ ఇన్నో అవ్యాదిత్యాహ। ఋతూనేవాస్మై కల్పయతి।
[32]ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతాని వోచదిత్యాహ। ప్రాణా వా అమృ-
తాః। ప్రాణానేవాస్మై కల్పయతి। [33]ఏత త్త్వం దేవ ఘర్మ దేవో
దేవానుపాగా ఇత్యాహ। దేవో హ్యేష సన్దేవానుపైతి। [34]ఇద
మహం మనుష్యో మనుష్యానిత్యాహ॥ ౯౨॥

౧౧ మనుష్యో హి। ఏష సన్మనుష్యానుపైతి। [35]ఈశ్వరో వై ప్రవ-
ర్గ్య ముద్వాసయన్। ప్రజాం పశూన్థ్సోమపీథ మన్వాద్వాస సోమపీ-
థానుమేహి। సహ ప్రజయా సహ రాయస్పోషేణేత్యాహ। ప్రజా
మేవ పశూన్థ్సోమపీథ మాత్మన్ధత్తే। [36]సుమిత్రా న ఆప ఓషధయ సన్-
త్విత్యాహ। ఆశిష మేవైతా మాశాస్తే। [37]దుర్మిత్రా స్తస్మై భూయా-
సు ర్యో ఽస్మాన్ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మ ఇత్యాహ। అభిచార ఏ
వాస్యైషః। ప్ర వా ఏషో ఽస్మా ల్లోకా చ్చ్యవతే। యః ప్రవర్గ్య ము-
ద్వాసయతి। ఉదుత్యం చిత్ర మితి సౌరీభ్యా మృగ్భ్యాం పున రేతస్య
గార్హపత్యే జుహోతి। అయం వై లోకో గార్హపత్యః। అస్మి న్నేవ
లోకే ప్రతితిష్ఠతి। అసౌ ఖలు వా ఆదిత్య స్సువర్గో లోకః। యథ్సౌరీ
భవతః। తేనైవ సువర్గా ల్లోకా న్నైతి॥ ౯౩॥

బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ, దధాత్త్య, న్విత్య, రక్షస్వీ రక్షసా మపహత్త్యై, వై హిరణ్య, మాహా, ర్ధయత్తి, హ్యాష, గృణాత్వి త్యాహ, మనుష్యానిత్యాహ, స్త్రై య్యషోఽస్తా చ। ౯॥

దశమోఽనువాకః.

→ ప్రవర్గ్యసామవిధానాదికమ్. ←

౧ [1]ప్రజాపతిం వై దేవా శ్శుక్రం పయో ఽదుహ్రన్ । త దేభ్యో న వ్యభవత్ । తదగ్ని ర్వ్యకరోత్ । తాని శుక్రియాణి సామాన్యభవన్। తేషాం యో రసో ఽత్యక్షరత్ । తాని శుక్రయజూగ్ంష్యభవన్ । శుక్రియాణాం వా ఏతాని శుక్రియాణి। సామపయసం వా ఏతయో రన్యత్ । దేవానా మన్య త్పయః। య ద్గోః పయః॥ ౯౪॥

౨ తత్సామ్నః పయః। య దజాయై పయః। త ద్దేవానాం పయః। తస్మా ద్యత్త్రైతై ర్యజుర్భి శ్చర న్తి। త త్పయసా చర న్తి। ప్రజాపతి మేవ త ద్దేవా న్పయసా ఽన్నాద్యేన సమర్ధయ న్తి । [2]ఏష హ త్వై సాక్షా త్ప్రవర్గ్యం భక్షయతి। యస్యైవం విదుషః ప్రవర్గ్యః ప్రవృజ్యతే। [3]ఉత్తరవేద్యా ముద్వాసయే త్తేజస్కామస్య। తేజో వా ఉత్తరవేదిః॥

౩ తేజః ప్రవర్గ్యః। తేజసైవ తేజ స్సమర్ధయతి । [4]ఉత్తరవేద్యా ముద్వాసయే దన్నకామస్య। శిరో వా ఏత ద్యజ్ఞస్య। యత్ప్రవర్గ్యః। ముఖ ముత్తరవేదిః। శీర్ష్ణైవ ముఖగ్ం సందధాత్యన్నాద్యాయ। అన్నాద ఏవ భవతి। [5]యత్ర ఖలు వా ఏత ముద్వాసితం వయాగ్ంసి పర్యాసతే। పరి వై తాగ్ం స మాం ప్రజా వయాగ్ంస్యాసతే॥ ౯౬॥

౪ తస్మాదుత్తరవేద్యామేవోద్వాసయేత్ । ప్రజానాం గోపీథా-
య । [6]పురో వా పశ్చాద్వోద్వాసయేత్ । పురస్తాద్వా ఏత జ్జ్యోతిరు-
దేతి । తత్పశ్చాన్నిమ్రోచతి । స్వమేవైనం యోనిమనూద్వాస
యతి । [7]అపాం మధ్య ఉద్వాసయేత్ । అపాం వా ఏతన్మధ్యా
జ్జ్యోతిరజాయత । జ్యోతిః ప్రవర్గ్యః । స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతిష్ఠాప
యతి ॥ ౯౭ ॥

౫ [8]యం ద్విష్యాత్ । యత్ర స స్యాత్ । తస్యాం దిశ్యుద్వాస-
యేత్ । ఏష వా అగ్నిర్వైశ్వానరః । యత్ప్రవర్గ్యః । అగ్నినైవైనం
వైశ్వానరేణాభి ప్రవర్తయతి । [9]ఔదుమ్బర్యాగ్ం శాఖాయాముద్వా
సయేత్ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । అన్నం ప్రాణః । శుగ్ఘర్మః ॥ ౯౮ ॥

౬ ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య శుచా ప్రాణమపిదధా
మీత్యాహ । శుచైవాస్య ప్రాణమపిదధాతి । తాజగార్తిమార్ఛతి ।
[10]యత్ర దర్భా ఉపదీకసన్తతాస్స్యుః । తదుద్వాసయేద్వృష్టి
కామస్య । ఏతా వా అపామనూజ్జావర్యో నామ । యద్దర్భాః ।
అసౌ ఖలు వా ఆదిత్య ఇతో వృష్టిముదీరయతి । అసావేవాస్మా ఆది-
త్యో వృష్టిం నియచ్ఛతి । తా ఆపో నియతా ధన్వనా యన్తి ॥ ౯౯ ॥

గోపయ, ఉత్తరవేది, రాసతే, స్థాపయతి, ఘర్మో, యన్తి ॥ ౧౦ ॥

ఏకాదశోఽనువాకః.

ప్రవర్గ్యనామప్రశంసాదికమ్.

౧ [1]ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణః । సమ్రాట్ సంభృతః । ఘర్మః
ప్రవృక్తః । మహావీర ఉద్వాసితః । అసౌ ఖలు వా ఏష ఆదిత్యః । య

తృప్తిర్వర్గ్యః । స ఏతాని నామాన్యకురుత । [2]య ఏవం వేద । విదు రేనం నామ్నా । [3]బ్రహ్మవాదినో వదన్తి॥ ౧౦౦॥

౨ యో వై వసీయాగ్ంసం యథానామ ముపచరతి । పుణ్యా త్రిం వై స తస్మై కామయతే । పుణ్యా త్రి మస్మై కామయన్తే । య ఏవం వేద । తస్మా ద్దేవం విద్వాన్ । ఘర్మ ఇతి దివా ఽఽచక్షీత । సంరాడితి నక్తమ్ । ఏతే వా ఏతస్య ప్రియే తనువౌ । ఏతే అస్య ప్రియే నామనీ । ప్రియయైవైనం తనువా॥ ౧౦౧॥

౩ ప్రియేణ నామ్నా సమర్ధయతి । కీర్తి రస్య పూర్వా గచ్ఛతి జనతా మాయతః । [4]గాయత్రీ దేవేభ్యో ఽపాక్రామత్ । తాం దేవాః ప్రవర్గ్యేణైవాను వ్యభవన్ । ప్రవర్గ్యేణాప్నువన్ । య శ్చతుర్విగ్ంశతికృత్వః * ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గాయత్రీ మేవ తదను విభవతి । గాయత్రీ మాప్నోతి । పూర్వా ఽస్య జనం యతః కీర్తి ర్గచ్ఛతి । [5]వైశ్వదేవ స్సగ్ంసన్నః॥ ౧౦౨॥

౪ వసవః ప్రవృక్తః । సోమో ఽభికీర్యమాణః । ఆశ్వినః పయస్యానీయమానే । మారుతః క్వథన్ । పౌష్ణ ఉదన్తః । సారస్వతో విష్యన్దమానః । మైత్ర శ్శరో గృహీతః । † తేజ ఉద్యతో వాయుః । హ్రియమాణః ప్రజాపతిః । హూయమానో వాగ్ఘుతః॥ ౧౦౩॥

---

* ‘ శతిః కృత్వః ’ ఇతి మహారాష్ట్రీయాదిషు సుప్రసిద్ధః పాఠః.

† “తేజ ఉద్యతః। వాయుర్హ్రియమాణః । ప్రజాపతిర్ హూయమానః। వాగ్ఘుతః” ఇతి వా పాఠః.

౯ అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః । యత్ప్రవర్గ్యః । స ఏతాని
నామాన్యకురుత । [6]య ఏవం వేద । విదురేనం నామ్నా । [7]బ్రహ్మవా-
దినో వదన్తి । యన్మృన్మయ మాహుతిం నాశ్నుతే ఽథ । కస్మా
ద్దేషో ఽశ్నుత ఇతి । వాగ్ఘైష ఇతి బ్రూయాత్ । వాచ్యేవ వాచం
దధాతి ॥ ౧౦౪ ॥

౧౦ తస్మా దశ్నుతే । [8]ప్రజాపతి ర్వా ఏష ద్వాదశధా విహితః । య
త్ప్రవర్గ్యః । య త్ప్రాగవకాశేభ్యః । తేన ప్రజా అసృజత । అవకా-
శై ర్దేవాసురా నసృజత । య దూర్ధ్వ మవకాశేభ్యః । తేనాన్న మసృ
జత । అన్నం ప్రజాపతిః । ప్రజాపతి ర్వావైషః ॥ ౧౦౫ ॥

వదన్తి, తనువా, సగ్ంసన్నో, హ్వాయమానో వాగ్ఘైతో,
దధాత్యేవ, * ॥ ౧౧ ॥

ద్వాదశో ఽనువాకః.

ప్రవర్గ్యప్రశంసా.

౧ [1]సవితా భూత్వా ప్రథమే ఽహ న్ప్రవృజ్యతే । తేన కామాగ్ం
ఏతి । య ద్ద్వితీయే ఽహ న్ప్రవృజ్యతే । అగ్ని ర్భూత్వా దేవా
నేతి । య త్తృతీయే ఽహ న్ప్రవృజ్యతే । వాయు ర్భూత్వా ప్రాణా
నేతి । య చ్చతుర్థే ఽహ న్ప్రవృజ్యతే । ఆదిత్యో భూత్వా రశ్మీ నేతి ।
య త్పఞ్చమే ఽహ న్ప్రవృజ్యతే । చన్ద్రమా భూత్వా నక్షత్రాణ్యేతి ।

---

* "వదన్తి, తనువా, సగ్ంసన్నో, హ్వాయమానో, బ్రూయా, దన్నం ప్రజా
పతి, రేకం చ" ఇతి వా పాఠః.

౨ యత్షష్ఠే ఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఋతుర్భూత్వా సంవత్సర
మేతి । యత్సప్తమే ఽహన్ప్రవృజ్యతే । ధాతా భూత్వా శక్వరీమేతి ।
యదష్టమే ఽహన్ప్రవృజ్యతే । బృహస్పతిర్భూత్వా గాయత్రీమేతి ।
యన్నవమే ఽహన్ప్రవృజ్యతే । మిత్రో భూత్వా త్రివృత ఇమాన్లో-
కానేతి । యద్దశమే ఽహన్ప్రవృజ్యతే । వరుణో భూత్వా విరాజ
మేతి ॥ ౧౦౭ ॥

౩ యదేకాదశే ఽహన్ప్రవృజ్యతే । ఇన్ద్రో భూత్వా త్రిష్టుభ
మేతి । యద్ద్వాదశే ఽహన్ప్రవృజ్యతే । సోమో భూత్వా సత్యా
మేతి । [2]యత్పురస్తాదుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మాదితః పరాఞ్చమూ
న్లోకాగ్ం స్తపన్నేతి । యదుపరిష్టాదుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మా
దముతో ఽర్వాఞ్చ ఇమాన్లోకాగ్ం స్తపన్నేతి । య ఏవం వేద । ఏవ
తపతి ॥ ౧౦౮ ॥

నక్షత్రాణ్యేతి, విరాజమేతి, తపతి, ॥ ౧౨ ॥

[1]దేవా వై సత్రగ్ం, [2]సావిత్రం, [3]పరిశ్రితే, [4]బ్రహ్మ న్ప్రచరిష్యా-
మో, [5]ఽగ్నిష్ట్వా, [6]శిరో గ్రీవా, [7]దేవస్య రక్షనాం, [8]విశ్వా ఆశా,
[9]ఘర్మయాతే, [10]ప్రజాపతిగ్ం, శుక్రం, [11]ప్రజాపతి స్సంభ్రియమాణ,
[12]సవితా భూత్వా, ద్వాదశ ॥ ౧౨ ॥

[1]దేవా వై సత్రగ్ం, [11]స ఖదిరః, [21]పరిశ్రితే, [31]ఽభిపూర్వ, [41]మధోర-
క్షసాం, [51]గ్రీష్మా దేవాస్మై, [61]బ్రహ్మ వై దేవానా, [71]మశ్వినా ఘర్మం పాతం

[81]ప్రాణో॑వై॒, [91]వృష్టా హార్ది॒, [101—108] ర్యోర్వై॒ వసీ॑యాగ్ం సం యథా॑ నామ, షష్టో॑త్తరశతమ్ ॥ ౧౦౮ ॥

శాంతిపాఠః.

* శం నో॒....తన్మా॒మావా॑సీత్ ॥

ఓం శాన్తి॒ శ్శాన్తి॒ శ్శాన్తిః॥

హరిః ఓమ్.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

పఞ్చమః ప్రపాఠకః సమాప్తః.

---

* అస్య సమగ్రః పాఠః తై, ఆ, ౭. ౭౨. అనువాకేషు, తత్ర అవలోక్యతాం.